

NSD
NÄRINGS-
SLIVETS
SKATTE-
DELEGATION

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen
103 33 Stockholm

Er referens: Fi2024/01273

Stockholm, 2024-10-17

Remissyttrande

Remiss av betänkandet Förenkla och förbättra! (SOU 2024:36)

Näringslivets Skattedelegation (NSD) lämnar följande synpunkter på kommitténs förslag.

Inledning

Kommitténs huvuduppdrag har varit att förenkla de särskilda reglerna för utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag, de s.k. 3:12-reglerna och även se över dessa för att ytterligare främja entreprenörskap, särskilt för små och medelstora företag.

NSD har tagit del av kommitténs betänkande och de förslag som där lämnas. Delegationen kan konstatera att förslagen som helhet innebär eller skapar förutsättningar för påtagliga förenklingar för de som direkt berörs av förslagen och att flertalet berörda även får förbättringar i form av lättnader vid beskattningen. Delar av förslagen avviker dock från detta. Det är avvikelser som kommittén angivit vara motiverade utifrån behovet av att motverka s.k. inkomstomvandling.

Utöver detta konstaterar NSD att ett flertal förslag lämnas som kan bidra till att regelverket ges en ökad legitimitet, vilket enligt NSD är välkommet.

Det s.k. 3:12-regelverket är starkt schabloniserat, vilket innebär att möjligheterna att fånga in den i ekonomisk mening korrekta skattebasen är påtagligt begränsade. De förändringar som genomförts sedan reglerna infördes har till övervägande del skett i syfte att premiera risktagande eller skapa förenklingar. Med beaktande av de svårigheter¹ som föreligger när det gäller att uppnå en i ekonomisk mening korrekt skattebas och utifrån regelverkets

¹ Se exempelvis SOU 2016:75 s. 49 ff. och i det betänkande som är föremål för denna remiss sid 259 f.

Huvudmän i NSD är:
**Stockholms Handelskammare * Föreningen Svenskt Näringsliv
Svenska Bankföreningen * Svensk Försäkring * Fastighetsägarna Sverige**

Kansli: Postadress 114 82 Stockholm, Besöksadress Storgatan 19
Telefon 08/553 430 00, Telefax 08/553 430 99

NSD

NÄRINGSLIVETS SKATTE- DELEGATION

komplexitet² anser NSD att det successiva arbetet att förbättra reglernas effekter på risktagande i näringslivet och samtidigt förenkla regelverket är betydelsefullt för utvecklingen av det svenska näringslivet och dess konkurrenskraft.

När det gäller förenklingar har kommittén, såsom NSD uppfattar det, valt en modell för beräkning av det s.k. gränsbeloppet för att skapa bättre möjligheter till att automatisera beräkningen av årets gränsbelopp och därmed också underlätta skatteberäkningen vid utdelning och kapitalvinst för enskilda delägare. Om den möjligheten kan utökas skulle detta i sig kunna bidra till värdefulla förenklingar och förbättringar för delägare i fåmansföretag. Huvuddelen av de uppgifter som delägaren behöver för att göra sin skatteberäkning inför eller i samband med utdelning och kapitalvinst skulle enligt kommittén kunna förtryckas i den enskilde delägarens deklaration. Kommittén har vidare valt förslag som syftar till att färre parametrar ska beaktas vid denna beräkning. Detta anges ytterligare underlättas beräkningarna av delägarnas gränsbelopp. NSD ställer sig positiv till ambitionerna att skapa regler som ger förutsättningar för att förtrycka uppgifter för de skattskyldiga. När det här gäller de enskilda förenklingsförslagen behöver dock värdet av vart och ett av dem vägas mot de fördelar som det nuvarande regelverket erbjuder och som riskerar gå förlorade om en del av regelverket (exempelvis för inflationssäkring) avskaffas. De närmare synpunkterna på kommitténs förslag i dessa delar utvecklas nedan under respektive förslagspunkt.

När det gäller att premiera risktagande har kommittén i betänkandet väl beskrivit olika risker som följer med att äga och driva företag. Alla företag har någon gång varit små, och de flesta företag har startats tack vare en idé hos en driven entreprenör. Ingen vet på förhand om idén kommer bära eller brista varför investeringar alltid är förenade med risktagande. Det gäller i synnerhet investeringar i onoterade innehav och små nystartade företag. Entreprenörer tar därtill risker som en anställd sällan tar eftersom entreprenören ofta riskerar sin egen ekonomi och väljer bort mer förutsägbara löneutbetalningar och sociala förmåner för att förverkliga sin affärsidé. Därför är vinst och utdelningar av stor betydelse dels för att entreprenören ska våga ta risken att starta verksamheten, dels för att andra aktieägare ska våga investera sitt riskkapital i verksamheten. För att entreprenörer samt aktieägarna ska få avkastning på investerat kapital är vinstsyftet av central betydelse. Det är här viktigt att regelverket utformas så att det ger incitament för entreprenörer och potentiella entreprenörer att, trots de risker som är förenade med entreprenörskap, satsa på verksamheter i Sverige. Det är så ökad sysselsättning, ökad tillväxt och även ökade skatteintäkter uppnås.

De främjande inslagen återfinns idag i såväl de bestämmelser som reglerar utrymmet för kapitalinkomstbeskattad utdelning/kapitalvinst som de bestämmelser som anger till vilken skattesats sådan inkomst ska beskattas. Det är de sammantagna effekterna av dessa bestämmelser som beaktas i den kalkyl som ligger till grund för berörda individers beslut om att inleda, bibehålla eller utveckla sitt entreprenörskap. Förslagen från kommittén är i dessa delar i stort begränsade till slopandet av det s.k. lönekravet, det s.k. kapitalandelskravet, förändrad definition av dotterföretag samt till viss del förslaget om ett gemensamt takbelopp. Det finns samtidigt förslag som i viss mån minskar beaktandet av risktagande. NSD utvecklar nedan sin syn på detta dels i anslutning till att enskilda förslag kommenteras.

---

² Exempelvis har Lagrådet vid flertal tillfällen fört fram synpunkter på regelverkets komplexitet och samtidigt konstaterat att komplexiteten fortsatt öka på grund av återkommande ändringar, se Lagrådets yttrande av den 19 juni 2017 avseende promemorian Förändrade skatteregler för delägare i fåmansföretag.

NSD

NÄRINGS- LIVETS SKATTE- DELEGATION

När det gäller frågan om s.k. inkomstomvandling kan NSD instämma i vad experterna från näringslivet framför i det särskilda yttrandet avseende förståelsen för att det för kommittén varit svårt att balansera identifikationen av och risken för sådan mot uppdragen att förenkla och förbättra reglerna. Kapitalavkastning på insatt kapital kan som experterna anför vara relativt okomplicerat att förstå innebörden av medan exempelvis kapitalavkastning i form av så kallade entreprenörsräntor kan vara svårare att urskilja. Dessa kan genereras när företagare kombinerar idéer, processer med mera och är förknippade med ytterligare osäkerhet och risker. Därtill kan anställda generera intäkter som utöver att täcka lönekostnaden också ger ägaren avkastning med tydlig kapitalinkomstkaraktär som försvårar att identifiera inkomstens härkomst. I den praktiska företagarverkligheten är det ofta svårt att definiera en inkomsts entydiga härkomst varför begreppet inkomstomvandling ofta är svårt att förhålla sig till. Dessa aspekter är värda att beakta när ett förbättrings- eller förenklingsförslag ska vägas mot den i direktiven angivna risken för s.k. inkomstomvandling. I anslutning till några av förslagen nedan redogör NSD för sin syn på några av de avvägningar kommittén gjort.

Att beskattningen av företagare inom den innovativa SME-sektorn ges goda skattevillkor är även viktigt för större svenska företags utveckling och konkurrenskraft. Lyckade innovationssatsningar i SME-sektorn leder ofta till behov av kapital och kompetens som de stora företagen kan tillföra samtidigt som de kan ta tillvara och överför innovationskapitalet. Som nobelpristagaren William Nordhaus har visat tillfaller typiskt sett en mycket liten andel av vinsten från en innovation företaget som ligger bakom den, endast omkring 2–3 procent. Resterande del tillfaller i stället andra företag och hushåll som kan dra nytta av den.³ Innovationer är alltså förknippade med mycket betydande positiva spillover-effekter och därför bör sådan verksamhet uppmuntras. Ett sätt att åstadkomma detta är att erbjuda goda skattevillkor till sådana företag och dess delägare.

Erfarenheter av tidigare förändringar i 3:12-reglerna

Fram till reformeringen 2005 var de främjande delarna i regelverket påtagligt svaga samtidigt som statens inkomster från utdelningar från 3:12-delägare var relativt konstanta över tid; knappt tre miljarder kronor per år. Efter 2005 har fokus skiftat till att villkoren för företagande ska bli mer gynnsamt. Skatten på utdelningar inom gränsbeloppen sänktes till 20 procent samtidigt som schablonregeln infördes och löneunderlagsregeln blev mer förmånlig. Trots den generella utgångspunkten att förändringar i regelverket fortsatt skulle ske i främjande riktning infördes 2014 vissa skärpningar. Kapitalandelskravet introducerades med syftet att begränsa vissa delägares utdelningsutrymmen då dåvarande lagstiftare ansåg att regelverket blivit för generöst för dessa. Regelverket har sedan dess inte förändrats nämnvärt, det har däremot ständigt varit uppe för diskussion. Det går i sammanhanget att konstatera att även signalvärden om förändringar har stor påverkan på beteenden hos de som omfattas av lagstiftningen. Förslagen som utredningen SOU 2016:75 presenterade 2016, summerade till skatteskrpningar om 4,8 miljarder kr. Åtgärderna bestod delvis i höjd skattesats inom gränsvärdena från 20 till 25 procent, förändringar i beräkningen av det lönebaserade utrymmet och skärpningar i uppräkningsdelen av sparade utdelningsutrymmen. Regeringen drog dock tillbaka förslaget efter omfattande kritik, men hotet om så pass kraftiga försämringar

---

³ William D. Nordhaus (2004), "Schumpeterian Profits in the American Economy: Theory and Measurement". Working Paper 10433, National Bureau of Economic Research.

NSD

NÄRINGS- LIVETS SKATTE- DELEGATION

ledde till att utdelningarna ökade kraftigt i volym under den period då särskild osäkerhet rådde om huruvida förslaget riskerade bli verklighet.⁴

De mer gynnsamma förändringarna efter 2005 och de uteblivna försämringarna har haft en positiv inverkan på antalet startade fåmansföretag och utvecklingen av anställda i dessa. Antalet anställda i näringslivet ökade med ca 1,1 miljoner personer mellan 2003 och 2021. Av ökningen kommer ungefär 65 procent av sysselsättningstillväxten från ägarledda företag.⁵ Sysselsättningsaspekterna genom utbyggnaden av löneunderlagsregeln tillsammans med förmågan att premiera och kompensera för risk har varit två av de viktigaste inslagen i regelverkets reformering. Även de offentligfinansiella effekterna och kapitalrörligheten har utvecklats i positiv riktning tack vare utdelningarnas tillväxt efter 2005. Erfarenheterna från tidigare förändringar av regelverket tyder på att entreprenörer reagerar och agerar på både implementerade och föreslagna reformer av lagstiftningen.

Tyngdpunkten i reformeringsarbetet har legat i förändringar som avser att bestämma storleken på de kapitalbeskattade utrymmena. Mindre har gjorts när det gäller kvalifikationsreglerna där den kanske största komplexiteten i regelverket återfinns. Det handlar inte minst om utomstående-regeln och bestämmelsen om samma eller likartad verksamhet. Enligt NSD:s uppfattning skulle en översyn med fokus på att minska denna komplexitet och få reglerna mer ändamålsenligt utformade kunna skapa mycket goda förutsättningar för en förbättrad utveckling av det svenska SME-företagandet.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att reformarbetet de senaste två decennierna till stor del har uppfyllt målet att främja entreprenörskap och risktagande, och de genomförda förändringarna kan i huvudsak betraktas som framgångsrika. En avgörande faktor för att säkerställa fortsatt positiva resultat är att regelverket är förutsägbart och långsiktigt hållbart. De förändringar som har skett under de senaste 20 åren indikerar att regelverket utvecklas i rätt riktning, men ytterligare åtgärder kan vidtas för att ytterligare förbättra det.

Enklare regler för beräkning av gränsbeloppet

Förändrad beräkning av lönebaserat utrymme etc. (10.2–10.4)

Kommitténs förslag: *Delägare som äger andelar i fåmansföretag eller andelar som fortsätter att vara kvalificerade ska ha rätt att tillgodoräkna sig ett lönebaserat utrymme vid beräkning av gränsbeloppet. Det lönebaserade utrymmet är 50 procent av den del av löneunderlaget som fördelas på delägarens andelar i företaget och som överstiger 8 inkomstbasbelopp. Löneunderlaget ska beräknas på samma sätt som i dag och fördelas med lika belopp på andelarna i företaget. Om två makar är delägare i samma företag ska det lönebaserade utrymmet beräknas gemensamt för makarnas andelar och därefter fördelas med lika belopp på makarnas andelar i företaget. Det lönebaserade utrymmet för delägarens samtliga andelar i företaget ska maximalt kunna uppgå till 50 gånger egen eller närståendes lön.*

Förslaget innebär att det s.k. löneuttagskravet och det s.k. kapitalandelskravet slopas. Med beaktande av de problem som kommittén redovisar beträffande dagens krav och inte minst

⁴ Se exempelvis rapporten Förbättra entreprenörskatten. Sid 23 ff. Svenskt Näringsliv 2021.

⁵ FRIDA och egna beräkningar. Se även bloggen Fokus på Skatterna - Två av tre jobb skapas i ägarledda företag

NSD

N Ä R I N G S L I V E T S S K A T T E - D E L E G A T I O N

de legitimitetsbrister som idag följer av dessa två krav välkomnar NSD förslagen att slopa dessa krav. Kommittén ser som en förutsättning för dessa borttaganden att det från en delägares löneunderlag ska dras ett belopp om 8 IBB, med vissa lättnader endast när det gäller makar.

Kommittén har beaktat risken att delägare efter ett slopat lönekrav minskar sina löneuttag, vilket skulle kunna leda till att delägare får ett sämre skydd av de allmänna försäkringar som är kopplad till lönenivå. Med hänvisning till genomförda analyser konstaterar dock kommittén dessa indikerar att löneuttagen ändå anpassas till en nivå om 8 IBB - nivåer som upprätthåller försäkringsskyddet. NSD delar denna bedömning, men ser det som en fråga som bör följas upp när de förändringar som detta lagstiftningsärende leder till utvärderas.

NSD välkomnar slopandet av de absoluta kraven, men ser att föreslaget i vissa situationer slår till såväl omotiverat som hårt. Ett exempel är en situation där en person som bedriver en verksamhet som omfattas av reglerna har en förälder, som inte är verksam i företaget, som investerat i bolaget. Till följd av hur förslagen utformats kommer föräldern, trots att sonen drar av 8 IBB från sitt löneunderlag, själv behöva dra av 8 IBB från sitt löneunderlag. Ett annat exempel på principiell brist, som redan föreligger med dagens regler, är att en delägare som slutar vara verksam i betydande omfattning, och som en följd av det inte tar ut någon lön och den s.k. karenstiden inleds, ofta inte kan tillgodoräkna sig ett lönebaserat utrymme trots att verksamheten har ett flertal anställda. I båda exemplen blir beskattningen principiellt felaktig.

I praktiken torde ett flertal av effekterna kunna lindras genom att ett innehav bolagiseras (läggs i ett helägt holdingbolag), men dels är det inte enkelt, dels skulle det i många fall inte ge ett utrymme som kompenserar för den principiellt för höga beskattning som kan uppstå.

Mot bakgrund av ovanstående bör enligt NSD Finansdepartementet i den fortsatta beredningen överväga att justera förslagen, exempelvis genom en ventil eller liknande som lindrar eller undanröjer icke önskvärda effekter.

För att förverkliga utredningens ambition om att åstadkomma betydande förenklingar genom att förtrycka uppgifter på deklaraionsblanketter anser NSD att definitionen av löneunderlaget bör ses över. Målet borde i detta sammanhang vara att kunna använda de uppgifter som redan idag lämnas i arbetsgivardeklarationer.⁶ En sådan övergång borde på aggregerad nivå innebära relativt små förändringar av löneunderlagens storlek. Särskilt eftersom arbetsgivardeklarationer erbjuder en viss flexibilitet kring vilket inkomstbegrepp som kan användas då de innehåller uppgifter om såväl kontanta ersättningar som skattepliktiga förmåner. Om statliga bidrag som ges i syfte att minska företagets lönekostnader av principiella skäl inte ska ingå kan detta beaktas genom att staten lämnar särskild kontrolluppgift för sådana stöd. I de fall företaget har löner från anställda i EES-länder som ska ingå i löneunderlagen kan detta anges manuellt av delägaren. Fördelen med att övergå till förtryckta uppgifter i detta sammanhang är inte bara att det skulle utgöra en förenkling för delägaren, även risken för felaktiga uppgifter skulle minska.

---

⁶ En sådan ändring skulle visserligen innebära att även styrelsearvoden och andra uppdragsarvoden kommer att ingå i löneunderlaget, med detta torde ge en liten effekt på de totala löneunderlagen samtidigt som en stor förenklingsvinst skulle erhållas. Åtgärder för att underlätta rekrytering till och skapa incitament för professionellt styrelsearbete är enligt NSD en prioriterad fråga, se vidare Svenskt Näringslivs hemställan från 2018. Förslaget innebär också att det skapas incitament för professionellt styrelsearbete i fåmansföretagen vilket skulle kunna till bättre bolagsstyrning och ökad sysselsättning

Definitionen av dotterföretag slopas

Kommitténs förslag: *Den nuvarande definitionen av dotterföretag för 57 kap. slopas i den del som avser aktiebolag. Dotterföretagsdefinitionen ska även fortsättningsvis gälla för dotterföretag som är svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer.*

NSD har inget att anföra mot att den nuvarande definitionen slopas. Dock anser NSD att möjligheten att tillgodoräknas sig löneunderlag från indirekt ägda företag bör utökas ytterligare.

När 3:12-reglerna fr.o.m. 2006 genomgick sin stora reformering och löneunderlag fick en mer påtaglig betydelse var en av grunderna för förbättringarna att beakta reglernas inverkan på ägarens risktagande.⁷ Även vid ägarnivåer som är mindre än sådana som konstituerar ett dotterföretagsförhållande kan delägaren förutsättas ha ett betydande inflytande över företagets beslut om investeringar, expansionsstrategier etc. och bär därtill en betydande del av företagets risker. Betydelsen av samägande av detta slag drivs bl.a. fram av den bristande tillgång till kapital som råder för små och medelstora företag.⁸

Utifrån vad som anförts ovan finns det enligt NSD starka skäl för regeringen att föreslå lägre ägarandelsgränser när det gäller möjligheterna att tillgodoräkna sig löneunderlag från indirekt ägda företag.

Möjligheten att tillgodoräkna sig utbetalda löner i ett företags dotterföretag bör i vissa fall begränsas

Kommitténs förslag: *Vid beräkningen av löneunderlaget ska ersättningar till arbetstagare i företagets dotterföretag inte räknas med om dotterföretagets verksamhet finansierats genom aktieägartillskott eller kapital som grundar sig i sådana tillgångar som likställs med andelar enligt 3 § andra stycket, och det sammanlagda beloppet av sådana kapitaltillskott överstiger aktiekapitalet i dotterföretaget och 25 miljoner kronor. Vid den prövningen ska det bortses från sådana kapitaltillskott som lämnats av samtliga ägare i dotterföretaget i proportion till deras andel i dotterföretagets aktiekapital. Om ersättningar till arbetstagare i företagets dotterföretag inte räknas med ska inte heller dotterföretagets andelar i andra företag räknas med vid beräkningen av löneunderlaget.*

Bestämmelsen anges syfta till att begränsa rätten att tillgodoräkna sig ett lönebaserat utrymme från dotterföretag endast i sådana fall där det framstår som uppenbart att den skattesänkning som det lönebaserade utrymmet medför inte står i proportion till delägarnas kapitalinsats och risktagande. Det förslag som kommittén lämnar skulle dock riskera att på ett mycket allvarligt sätt påverka andra situationer än de förslaget syftar till att motverka.

En första fråga är vilken betydelse förslaget skulle få i en situation där ett moderföretag som mottagit koncernbidrag från ett dotterföretag kompenserar dotterföretaget för detta bidrag, efter sedvanligt avdrag för den skattekostnad moderföretaget påtagit sig genom koncernbidraget. Transaktionerna sker här i syfte att åstadkomma en sådan neutralitet som bl.a.

---

⁷ Prop. 2005/06:40, s. 39.

⁸ Se exempelvis rapporten Varför driver så få kvinnor företag i Sverige? Sid. 34. Svenskt Näringsliv 2023.

NSD

NÄRINGS- LIVETS SKATTE- DELEGATION

koncernbidragsreglerna är avsedda att skapa förutsättningar för. Har företaget låtit nyckelpersoner bli delägare i dotterföretaget i syfte att åstadkomma en effektiv företagsstyrning kommer det av moderbolaget återbetalda beloppet inte ges i proportion till deras andel i dotterföretagets aktiekapital. Skulle det anses utgöra ett sådant tillskott som omfattas av bestämmelsen skulle moderföretaget med förslaget förlora hela löneunderlaget om det sammanlagda beloppet av ett sådant tillskott överstiger 25 miljoner kronor. En sådan konsekvens skulle allvarligt skada näringslivet. Andra frågor som kommittén hade behövt klargöra är hur återbetalningar av sådana villkorade tillskott och utdelningar som motsvarar återbetalningar av ovillkorade tillskott ska beaktas.

Då förslagen är bristfälligt utformade och riskerar få allvarliga negativa konsekvenser avstyrker NSD förslaget. Förslaget har allt för allvarliga brister för att kunna genomföras.

Ett grundbelopp införs

Kommitténs förslag: *Ett grundbelopp om 4 inkomstbasbelopp införs. Grundbeloppet ska fördelas med lika belopp på andelarna i företaget. Den som äger andelar i flera företag får inte tillgodoräkna sig mer än ett grundbelopp. Om de belopp som har fördelats på en och samma delägares andelar i flera företag sammanlagt överstiger ett grundbelopp ska grundbeloppet vid beräkningen i stället fördelas på delägarens andelar i dessa företag i förhållande till storleken på andelsinnehaven i företagen.*

Kommittén konstaterar att schablonbeloppet i förenklingsregeln fyller ett viktigt förenklings-syfte för de minsta företagen och att om schablonbeloppet skulle höjas skulle detta medföra att ännu fler delägare skulle kunna komma att använda regeln. Kommittén har också konstaterat att delägare anpassat sig till förenklingsregeln, som genom att skapa ett helägt holdingbolag i vilket delägaren får hela schablonbeloppet. Vidare konstaterar kommittén att om beloppet per företag höjs kan det förväntas leda till att fler delägare agerar på detta sätt, men att det tillkommer administrativa kostnader när företagsstrukturer görs mer komplexa genom indirekt ägande via ett holdingbolag. Vid val av nivå har kommittén även beaktat att 4 IBB i flertalet fall motsvarar värdet av det avdrag om 8 IBB som ska ske från löneunderlag.

Angående den föreslagna nivån på grundbeloppet har NSD förståelse för de avvägningar kommittén har gjort samt att det begränsas per individ, men anser att i de fall en delägare äger kvalificerade aktier i mer än ett bolag behöver delägaren själv få välja från vilket bolag grundbeloppet ska beräknas. Ett sådant förfarande skulle bli mer rimligt eftersom förslaget om kvotering endast tar hänsyn till ägarandelar, inte aktiviteten i bolagen. Ett helägt bolag med begränsad verksamhet skulle, enligt förslaget, få en större andel av ett schablonbelopp än ett stort bolag där ägarandelen är mindre.

Om målsättningen är att automatiskt beräkna grundbeloppet på blanketten kräver förslaget om kvotering dessutom att Skatteverket har full kunskap om delägarens samtliga kvalificerade innehav. Den uppgiftsskyldighet som föreslås av utredningen, att fåmansbolag ska lämna kontrolluppgift över fysiska personers (samt dödsbon) andelsinnehav i bolaget, omfattar inte uppgift om huruvida innehavet är kvalificerat eller inte. En automatiserad beräkning av grundbeloppet utifrån lämnade kontrolluppgifter riskerar således leda till en felaktig beräkning. Detta är en frågeställning som bör belysas under den fortsatta beredningen.

Ränta på omkostnadsbeloppet

Kommitténs förslag: *Vid beräkningen av den del av gränsbeloppet som har sin grund i ett omkostnadsbelopp ska ränta endast beräknas på den del av omkostnadsbeloppet som överstiger 100 000 kronor.*

NSD ser ett begränsat förenklingsvärde i förslaget, men har inget att erinra mot förslaget.

Ingen uppräkningsränta på sparade utdelningsutrymmen

Kommitténs förslag: *Sparade utdelningsutrymmen förs vidare till senare beskattningsår utan ränteuppräkningsränta.*

Som skäl för förslaget att slopa dagens ränteuppräkningsränta anges dels att den schablonmässiga kapitalavkastningen systematiskt överstiger den faktiska avkastningen som delägarna totalt sett kan tillgodoräkna sig i form av utdelning och kapitalvinst och att det kan ses som ett legitimitetsproblem, dels att det skulle förenkla systemet eftersom såväl antalet beräkningsmoment som antalet parametrar som ingår i beräkningen av årets gränsbelopp skulle minska.

NSD delar inte utredningens bedömning. Ett fundamentalt skäl till detta är att ränteuppräkningsräntan är väsentligt för att inflationsskydda regelverket. På motsvarande vis är inflationskydd en återkommande och integrerad del i stora delar av skattesystemet i övrigt, vad gäller såväl enskilda (exempelvis skiktgränsen för statlig skatt) som grundläggande parametrar såsom de olika basbeloppen.

Förklaringen till att den schablonmässiga kapitalavkastningen på kollektiv nivå systematiskt överstiger den faktiska avkastningen är en naturlig konsekvens av det starkt schabloniserade systemet. Exempelvis har lagstiftaren valt att genom reglerna säkerställa att ägare till större företag där risken för s.k. inkomstomvandling är särskilt låg ska ges tillräckliga utrymmen för att i princip hamna utanför spärreglerna.⁹ Naturligtvis skapar sådana inslag utrymmen som aldrig utnyttjas. De generella vinstnivåerna skiljer sig därtill naturligt starkt åt mellan företag av olika slag. Exempelvis har vi kategorin företag som tagit en hög risk och lyckats med sina innovationer, och därmed ofta fullt ut utnyttjar de gränsbelopp som dagens regler ger, samtidigt som många andra företag, exempelvis de som bedriver sådan lågriskverksamhet som är förenad med lägre vinster, inte kommer ha möjlighet att utnyttja de gränsbeloppet reglerna över tid ger. Detta är förstås något lagstiftaren beaktat när beräkningsmodellen utformats och förändrats. Mot denna bakgrund är det för NSD svårt att se några beaktansvärda legitimitetsbrister.

När det gäller motivet förenklingen anser NSD att det är svagt. Storleken på sparade utrymmen kommer fortsatt att behöva beräknas. Den tillkommande ränteuppräkningsräntan (som föreslås slopas) är en enkel procentuell uppräkningsränta, som alltid eller som gott som uteslutande kan utföras automatiskt och därför inte utgör någon reell ökning av regelverkets komplexitet.

---

⁹ Se exempelvis Edin, P.-O., I. Hansson och S.-O. Lodin (2005), *Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet*, s. 44. Stockholm: Finansdepartementet.

NSD

N Ä R I N G S L I V E T S S K A T T E - D E L E G A T I O N

Enligt NSD är de motiv som legat till grund för införandet av uppräknigen mycket starka; att det önskvärt att uppräkningsräntan inte är så låg att den därmed leder till en i ett samhällsekonomiskt perspektiv alltför hög vinstutdelning och att skattereglerna är så utformade att utdelningar i dag beskattas på samma sätt som utdelningar och avyttringar i framtiden.¹⁰

Av ovan angivna skäl avstyrker NSD förslaget.

Gemensamt takbelopp för tjänstebeskattning av utdelning och kapitalvinst

Ett gemensamt takbelopp för utdelningar och kapitalvinster

Kommitténs förslag: *Ett gemensamt takbelopp för kapitalvinster och utdelningar införs. Takbeloppet ska uppgå till 90 inkomstbasbelopp. Takbeloppet ska gälla för utdelningar och kapitalvinster som beskattats som tjänsteinkomster under beskattningsåret samt de två föregående beskattningsåren. Takbeloppet ska som huvudregel gälla per delägare. Utdelningar och kapitalvinster till närstående får dock beaktas vid beräkningen.*

NSD tillstyrker förslaget.

Indexregeln och kapitalunderlagsregeln avskaffas

Indexregeln och kapitalunderlagsregeln avskaffas

Kommitténs förslag: *Index- och kapitalunderlagsreglerna slopas från och med den 1 januari 2026. Bestämmelserna får dock tillämpas för beskattningsår som avslutas före den 1 januari 2029.*

NSD har förståelse för kommitténs förslag. Samtidigt kan det komma att visa sig att ett antal delägare får en kraftigt förändrad beskattningssituation som inte framstår som legitim. NSD anser att Finansdepartementet i en sådant fall bör överväga att låta reglerna kvarstå, eller på annat sätt kompensera för effekter som kan uppstå.

Beräkning av lönebaserat utrymme vid andelsbyten

Rätten att tillgodoräkna sig lönebaserat utrymme på en mottagen andel det år andelsbytet görs utökas

Kommitténs förslag: *Bestämmelsen om att efter ett andelsbyte beräknas gränobelopp under beskattningsåret för en mottagen andel som om andelen var en andel i det avyttrade företaget slopas. Om en kvalificerad andel har mottagits genom ett andelsbyte får även*

---

¹⁰ Prop. 2005/06:40, s. 57.

NSD

NÄRINGS- LIVETS SKATTE- DELEGATION

ersättning som betalats ut under den del av året som föregick andelsbytet ingå vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den mottagna andelen. För tiden före andelsbytet ska då den genom andelsbytet avyttrade andelen ligga till grund för beräkningen. Vid beräkningen av löneunderlaget ska i dessa fall kontant ersättning avse belopp som betalats ut från det avyttrade företaget och dess dotterföretag.

NSD tillstyrker förslaget.

Utdelning och kapitalvinst på andelar som mottas i samband med andelsbyten och partiella fissioner

Kommittén konstaterar att det finns skäl att göra en sammanhållen och utvidgad översyn av beskattningsreglerna för andelsägare som avyttrar respektive mottar kvalificerade andelar i samband med andelsbyten och partiella fissioner för att förenkla och förbättra reglerna.

NSD instämmer i att sådant behov föreligger.

Ett gemensamt tjänstebelopp för både utdelning och kapitalvinst

Kommitténs förslag: Reglerna för beräkning av tjänstebelopp för utdelning och kapitalvinst vid andelsbyten respektive vid partiella fissioner förenklas. I stället för att beräkna ett tjänstebelopp för utdelning och ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid andelsbyten ska ett gemensamt tjänstebelopp som gäller för både utdelning och kapitalvinst vid andelsbyten beräknas. Detsamma ska gälla vid partiella fissioner. Tjänstebelopp för utdelning och kapitalvinst vid andelsbyte respektive vid partiell fission ska motsvara vad som enligt nuvarande regler utgör tjänstebelopp för kapitalvinst vid andelsbyte respektive tjänstebelopp för kapitalvinst vid partiell fission.

NSD tillstyrker förslaget.

Beskattningen när tjänstebeloppet uppgår till noll kronor

Kommitténs förslag: Om tjänstebeloppet för en andel som mottas vid ett andelsbyte eller en partiell fission är noll kronor ska andelen anses som kvalificerad under fyra beskattningsår efter andelsbytet eller den partiella fissionen, eller under den kortare tid som hade följt av de allmänna bestämmelserna om andelsbytet eller den partiella fissionen inte hade genomförts.

Kommittén har som en utgångspunkt för sitt förslag uttalat följande. När en person upphör att vara verksam i betydande omfattning, om utomstående förvärvar en betydande del i företaget, eller om företaget upphör att vara ett fåmansföretag, inträder en karenstid enligt de allmänna reglerna, efter vilken andelarna inte längre är kvalificerade. För att garantera andelsägaren en beskattning som motsvarar den som hade skett om andelsbytet eller den partiella fissionen inte hade genomförts anser kommittén att den särskilda kvalifikationen i dessa fall ska upphöra efter en innehavstid som motsvarar karenstiden enligt de allmänna reglerna.

NSD
N Ä R I N G S L I V E T S
S K A T T E -
D E L E G A T I O N

Enligt NSD har kommitténs utgångspunkt här varit korrekt. Kommitténs förslag begränsar sig dock till situationer där tjänstebeloppet uppgår till noll kronor. Enligt NSD talar såväl utgångspunkterna som EU-rättsliga skäl för att en justering av motsvarande slag som det som föreslås behövs för situationer där tjänstebeloppet överstiger noll kronor. I annat fall uppnås inte en beskattning motsvarande vad som hade skett om andelsbytet eller den partiella fissionen inte hade genomförts.

Beskattningen av andelar som erhållits med stöd av en andel som mottagits vid ett andelsbyte eller en partiell fission.

Kommitténs förslag: En andel som förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel ska inte anses kvalificerad om förvärvaren lämnat marknadsmässig ersättning för den förvärvade andelen. Endast om en andel förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel och det inte har lämnats någon ersättning för andelen, eller om ersättningen understiger andelens marknadsvärde ska andelen anses som kvalificerad. Om det i ett sådant fall, hör ett tjänstebelopp vid andelsbyte eller partiell fission till den andel som förvärvet grundas på, ska tjänstebeloppet fördelas mellan den förvärvade andelen och den andel som förvärvet grundas på. Om det till den andel som förvärvet grundas på hör ett sparutdelningsutrymme ska även detta utdelningsutrymme fördelas på ett motsvarande sätt. Fördelningen ska göras vid tidpunkten när andelen förvärvas. Den del av tjänstebeloppet som ska fördelas till en förvärvad andel ska motsvara den förändring (minskning) av marknadsvärdet som förfarandet medför för den andel som förvärvet grundas på. När ett belopp som motsvarar tjänstebeloppet har tagits upp till beskattning ska den förvärvade andelen inte längre anses som kvalificerad.

NSD tillstyrker förslaget.

Särskild beräkning av omkostnadsbelopp och turordningsregler vid avyttring av kvalificerade andelar som förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel

Kommitténs förslag: När en andelsinnehavare avyttrar andelar av samma slag och sort som den andel som har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad mottagen andel ska avyttringen ske i viss turordning. Andelar som anses som särskilt kvalificerade för att de har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel som mottagits vid ett andelsbyte eller en partiell fission ska vid tillämpning av genomsnittsmetoden för beräkning av omkostnadsbelopp inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar som andelsinnehavaren äger.

NSD tillstyrker förslaget.

Utdelning och kapitalvinst på andelar som förvärvats med stöd av de särskilda reglerna om lättnader i beskattningen av personaloptioner

Förslaget till nya regler för beräkning av gränsbelopp har positiva effekter för andelsägare som förvärvat andelar genom personaloptioner.

Kommitténs bedömning: Förslaget att avskaffa kapitalandelskravet och löneuttagskravet innebär en ny möjlighet att beräkna ett lönebaserat utrymme för delägare som förvärvat andelar genom personaloptioner. Även delägare med mindre ägarandelar kommer att kunna ta del av ett lönebaserat utrymme om företaget växer och anställer. Införandet av ett grundbelopp motsvarande fyra inkomstbasbelopp innebär en betydande förbättring för de delägare som i dagsläget beräknar årets gränsbelopp enligt förenklingsregeln. Även för delägare som beräknar årets gränsbelopp utan lönebaserat utrymme kommer förslaget att innebära betydande förbättringar eftersom alla delägare får del av grundbeloppet. Sammantaget leder kommitténs förslag till att det blir mer attraktivt att använda sådana personaloptioner som omfattas av de särskilda bestämmelserna om lättnader i beskattningen av personaloptioner. Systemet kommer därmed bli mer effektivt när det gäller att attrahera och behålla nyckelkompetens i växande företag.

NSD delar inte kommitténs bedömning förslagen sammantaget leder till att det blir mer attraktivt att använda sådana personaloptioner som omfattas av de särskilda bestämmelserna om lättnader i beskattningen av personaloptioner. Då dessa innehav i regel begränsar sig små ägarandelar och såväl grundbelopp som löneunderlag (från vilket det underlag som tillfaller ägarandelen ska reduceras med 8 IBB) ska fördelas ut på samtliga andelar i företaget kommer effekterna av förslagen för sådana delägare bli ytterst marginella. Detta innebär enligt NSD:s uppfattning att incitamenten helt eller till huvudsaklig del uteblir för de här aktuella delägarna.

Enligt NSD bör Finansdepartementet i den fortsatta beredningen analysera och överväga alternativ som skapar incitament som gör att de kvalificerade personaloptionerna kan fullgöra sitt syfte. Ett exempel på ett sådant alternativ är införandet av ett särskilt tillkommande grundbelopp för andelar som tilldelats genom sådana optioner.

Kvalifikationsregler

Enligt direktiven ska kommittén analysera på vilket sätt utomstående regeln och bestämmelsen om samma eller likartad verksamhet, vilka båda här är centrala, kan förändras för att förbättra villkoren för små och medelstora företag. Kommittén konstaterar också i sin analys att den största komplexiteten finns i kvalifikationsreglerna. NSD hänvisar här vidare till vad som anförs i det särskilda yttrandet som avgivits av fyra av experterna i utredningen.

NSD

NÄRINGS- LIVETS SKATTE- DELEGATION

Mot angivna bakgrund och med beaktande av att reglerna har påtagliga brister¹¹ så är det enligt NSD ytterst olyckligt att kommittén har valt att här begränsa sig till ett fåtal mindre justeringar. Nedan utvecklas något av de behov som bör tillgodoses bättre.

Snävare närståendebegrepp för fåmansföretagsreglerna

Behovet av en översyn

Kommitténs bedömning: *Inkomstskattelagens generella närståendebegrepp bör ses över. Vid genomförandet en sådan översyn bör utgångspunkten vara att samtliga närståenderelationer ska vara ömsesidiga. Ändringar av närståendebegreppet i 56 kap. IL bör anstå till en sådan översyn. Ändringar av de närståenderegler som finns i regelverket för fåmansföretag i 57 kap. IL bör dock inte avvakta en allmän översyn utan övervägas redan nu.*

NSD delar kommitténs bedömning.

Ett snävare närståendebegrepp för fåmansföretagsreglerna

Kommitténs förslag: *Syskonkretsen, dvs. syskon, syskons make och syskons avkomling, ska inte anses vara närstående vid tillämpningen av 57 kap. inkomstskattelagen.*

NSD tillstyrker förslaget.

Karensregler och övriga tidsgränser

Karensregeln och vissa andra tidsgränser sänks med ett år

Kommitténs förslag: *Vid tillämpningen av den utvidgande fåmansföretagsdefinitionen ska flera delägare anses som en delägare om de själva eller genom någon närstående är eller under något av de fyra föregående beskattningsåren har varit verksamma i betydande omfattning i ett sådant företag som omfattas av regeln. Vid bedömningen av om en andel är kvalificerad ska hänsyn tas till om delägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de fyra föregående beskattningsåren har varit verksamma i betydande omfattning i ett sådant företag som omfattas av regeln, vilket även inkluderar företag som bedriver samma eller likartad verksamhet. I samband med en bedömning av om utomstående regeln är tillämplig ska förhållandena under beskattningsåret och de fyra föregående beskattningsåren beaktas. Om ett företag upphör att vara fåmansföretag ska, under förutsättning att övriga villkor är uppfyllda, en andel anses kvalificerad under som mest fyra beskattningsår därefter. Vid tillämpning av regeln om skatteberäkning inom familjen ska hänsyn tas till beskattningsåret och de fyra föregående beskattningsåren.*

NSD tillstyrker förslaget.

---

¹¹ Se exempelvis artiklar av Mats Tjernberg

- Ett fall bakåt och ett fall framåt - HFD om utomstående regeln och samma eller likartad verksamhet, Skattenytt 2023, s. 188 ff.
- Utomstående regelns funktion som undantagsregel behöver stärkas, Skattenytt 2018, s. 207 ff.

Utomståenderegeln

Överväganden och förslag beträffande utomståenderegeln

Kommitténs förslag: *Kravet på utomstående ägande i betydande omfattning bör preciseras i lagtexten. Detta krav bör uttryckligen anges uppgå till minst 30 procent. Kommitténs bedömning: Utomståenderegeln innebär bör inte preciseras eller ändras i något annat avseende.*

NSD tillstyrker att förslaget att i lagtext precisera att kravet är uppfyllt om det utomstående ägandet uppgår till minst 30 procent. NSD instämmer i de behov av förändringar som framförs i det särskilda yttrande som experterna från näringslivet avgivit i betänkandet. I betänkandet redogörs även för ett antal brister i lagstiftningen, en är den som framgår av utgången i det s.k. Phoniromålet (HFD 2018 not 16).

NSD har tagit del av FAR:s remissvar, och det förslag de där presenterar. NSD ställer sig bakom förslaget och anser att de är av sådan karaktär att de bör kunna beaktas i den fortsatta beredningen av detta lagstiftningsärende.

Bestämmelsen om samma eller likartad verksamhet

Bör bestämmelsen om samma eller likartad verksamhet ändras?

Kommitténs bedömning: *Bestämmelsen om samma eller likartad verksamhet bör inte ändras.*

Denna bestämmelse utgör en central del av kvalifikationsreglerna. Som framförts ovan återfinns den största komplexiteten i kvalifikationsreglerna. I det särskilda yttrandet i betänkandet illustreras väl brister och komplexiteten som följer med dagens reglering och den praxis som skapats på området. NSD instämmer i vad experterna framför och anser att behovet av en översyn är så betydande att Finansdepartementet bör prioritera ett arbete med att få till en mer ändamålsenlig reglering kring frågan om samma och likartad verksamhet.

Övriga frågor

Utökad kontrolluppgiftsskyldighet för fåmansföretag

Kommitténs förslag: *En utökad skyldighet för fåmansföretag att lämna kontrolluppgift för delägare som är fysiska personer eller dödsbon. Av kontrolluppgiften ska framgå antalet andelar om ägdes vid beskattningsårets ingång, totala antalet andelar i företaget samt förändringar i den enskildes eller dödsboets andelsinnehav under beskattningsåret.*

Syftet med förslaget är enligt utredningen att möjliggöra en automatiserad beräkning av delägarrens grundbelopp. Som påpekats ovan kommer det av den föreslagna kontrolluppgiften inte framgå huruvida innehavet är kvalificerat eller inte. Enligt NSD bör inte heller fåmansbolaget göra denna bedömning utan denna bedömning ska naturligtvis göras av varje enskild delägare.

NSD

NÄRINGS- LIVETS SKATTE- DELEGATION

För det fall Skatteverket använder inlämnade kontrolluppgifter som underlag för en förtryckning är det av stor vikt att Skatteverket tydligt markerar för den enskilde att denna bygger på ett antagande om att samtliga aktier är kvalificerade och att detta antagande kan vara felaktigt. Enligt NSD kan det ifrågasättas om uppgifterna, under dessa förutsättningar, verkligen kan läggas till grund för ett automatiserat förfarande.

När det gäller frågan om kontrolluppgift avseende delägarens löneunderlag, hänvisas till vad som anförs om detta under rubriken Förändrad beräkning av lönebaserat utrymme.

Utökad uppgiftsskyldighet för delägare

Kommitténs förslag: *Den som innehar andelar som är kvalificerade enligt bestämmelserna i 57 kap. inkomstskattelagen ska årligen i sin inkomstdeklaration lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i 57 kap. Inkomstskattelagen. Uppgifterna kan således behöva lämnas oavsett om delägaren har mottagit utdelning eller ska redovisa kapitalvinst ett visst beskattningsår eller inte.*

NSD avstyrker den utökade uppgiftsskyldigheten för delägare, då det kommer innebära en påtagligt ökad administrativ börda för den enskilde delägaren. Den stora merparten av delägare med kvalificerade andelar torde redan idag lämna K10 även om man inte ska redovisa utdelningen eller kapitalvinst för beskattningsåret. Uppgifterna som lämnas på blankett K10 är dock inte av sådant slag som årligen fastställs. Skatteverket torde inte heller kunna fatta någon form av beslut om en K10-blankett innehåller felaktiga uppgifter med mindre än att dessa uppgifter används i beskattningen. Det finns utifrån detta inget incitament för Skatteverket att kontrollera uppgifter som lämnats utan att en utdelning eller kapitalvinst samtidigt tas upp till beskattning.

Enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag

Kommitténs bedömning: *I samband med att föreslagna ändringar i 57 kap. inkomstskattelagen genomförs bör det övervägas att även genomföra ändringar i skattereglerna för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag, för att den skattemässiga neutraliteten mellan delägare i fåmansföretag och enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag inte ska förskjutas till fördel för delägare i fåmansföretag.*

NSD instämmer i kommitténs bedömning. Av principiella skäl är det viktiga att upprätthålla den neutrala företagsbeskattningen. Ett steg i rätt riktigt vore att genomföra det av näringslivets framtagna förslag som presenterades i samband med SOU 2020:50 och då särskilt att ordningen på räntefördelning och avsättning till och återföring från periodiseringsfond och expansionsfond ändras, så att dessa moment görs före räntefördelningen.¹²

---

¹² Näringslivets förslag presenteras utförligt i Skattenytt 2020 nr 10 s 723.

Konsekvenser av utredningens förslag

Enklare regler för beräkning av gränsbeloppet

Att bedöma konsekvenserna av utredningens förslag är förknippat med vissa svårigheter givet regelverkets komplexitet. Gällande de föreslagna förändringarna av beräkningsmodellen för gränsbelopp har utredningen utgått från historiska data (2016–2021) hämtade från K10-blanketter, vilka finns samlade i den s.k. FRIDA-databasen. Utifrån detta datamaterial har gränsbeloppen enligt gällande regler jämförts med beräkningar av gränsbeloppen enligt den föreslagna beräkningsmodellen. NSD anser att detta tillvägagångssätt i grunden är bra, men ifrågasätter delvis resultaten.

Utredningen kommer fram till att gränsbeloppen år 2021 totalt sett skulle ha varit 15 procent högre med den föreslagna beräkningsmodellen. De lönebaserade utrymmena skulle öka med omkring 10 procent och grundbeloppen skulle vara dubbelt så höga som dagens totala schablonbelopp. Däremot skulle det ske en viss minskning i bidraget från omkostnadsbeloppen och en betydande minskning genom förslaget att ta bort räntan på sparade utrymmen.

Tabell 1. Effekter på gränsbeloppen år 2021 enligt utredningen

	Gällande regler (mdkr)	Förslaget (mdkr)	Förändring (mdkr)*	Förändring (%)
Årets nya gränsbelopp	229	265	35	15%
varav ränta omkostnadsbelopp	6	5	-1	-17%
varav schablonbelopp/grundbelopp	61	123	62	102%
varav lönebaserat utrymme	124	136	12	10%
varav ränta sparat utrymme	38	0	-38	-100%

Källa: SOU 2024:36, s. 559–560.

* Avrundningsfel kan förekomma jämfört med utredningens material.

Enligt NSD finns anledning att ifrågasätta vissa av de effekter som utredningen redovisar, vilka sammanfattas i tabell 1. Framför allt gäller detta uppgiften om grundbeloppen. Om vi tolkat utredningen korrekt fanns det cirka 403 000 direktägda fåmansbolag i deras datamaterial år 2021. Vart och ett av dessa kan maximalt generera 4 IBB i grundbelopp. Det skulle i så fall år 2021 motsvara 108 miljarder kr.¹³ I praktiken torde beloppet vara lägre eftersom grundbeloppet begränsas till 4 IBB per individ som kan vara delägare i flera bolag. Dessutom kommer det totala grundbeloppen minskas av att det finns externt ägande i vissa bolag. Enligt utredningen skulle dock grundbeloppen totalt uppgå till 123 miljarder kr år 2021, dvs. väsentligt högre än det teoretiska maxbeloppet.

På grund av oklarheter som denna har NSD genomfört en analys av FRIDA-data för år 2021. För att jämförelserna skulle bli så rättvisande möjligt genomfördes först en gallring av materialet. Blanketter där uppgifterna bedömdes som tveksamma eller ofullständiga sorterades bort. I huvudsak skedde detta genom en kontrollberäkning av gränsbeloppet utifrån blanketternas grunduppgifter. Blanketter där beräkningsresultatet avvek från det

¹³ 108 mdkr = 403000 * 4 * 66800, där 66800 är inkomstbasbeloppet för 2020.

NSD

NÄRINGS- LIVETS SKATTE- DELEGATION

manuellt angivna gränobeloppet med mer än 1 procent sorterades bort.¹⁴ Även blanketter med värden för både förenklingsregeln som huvudregeln exkluderades, liksom rena dubletter och blanketter där ägarandelen saknades eller översteg 100 procent. Denna gallring innebar att antalet delägare i analysmaterialet blev omkring 3 procent färre (504 600) jämfört med utredningens.

I övrigt har NSD:s analys stora likheter med utredningens. Båda analyserna har till exempel tagit hänsyn till att schablonlöneavdraget är lägre för makar, och båda använder samma metod för att beakta att vissa delägare får möjlighet till ett löneutrymme till följd av de slojade löne- och kapitalandelskraven. Metoden innebär att blanketter som idag saknar uppgifter om företagets löneunderlag kompletteras med sådana uppgifter i de fall där någon annan delägare har angett ett löneunderlag.

Trots dessa metodologiska likheter kan konstateras att det finns ganska påtagliga skillnader i resultaten. Som framgår av tabell 2 ökar gränobeloppen enligt NSD:s analys endast med 3 procent år 2021 när utredningens förslag jämförs med nuvarande regelverk. Betydande skillnader finns både sett till de lönebaserade utrymmena och grundbeloppen. Vad gäller de lönebaserade utrymmena minskar dessa med 1 procent i NSD:s analys. De positiva effekterna från de slojade kraven tycks alltså helt och hållet neutraliseras av de negativa effekterna från schablonlöneavdraget. När det gäller grundbeloppen uppgår dessa i vår analys till 103 miljarder kronor vilket, givet tidigare diskussion om teoretiskt maxvärde, framstår som en mer rimlig nivå. Jämfört med schablonbeloppet är grundbeloppen drygt 70 procent högre, vilket kan jämföras med utredningens uppgift om en ökning på drygt 100 procent.

Tabell 2. Effekter på gränobeloppen år 2021 enligt NSD:s analys

	Gällande regler (mdkr)	Förslaget (mdkr)	Förändring (mdkr)	Förändring (%)
Årets nya gränobelopp	214	220	6	3%
varav ränta omkostnadsbelopp	6	5	-1	-10%
varav schablonbelopp/grundbelopp	60	103	43	72%
varav lönebaserat utrymme	113	112	-1	-1%
varav ränta sparutrymme	35	0	-35	-100%

Källa: FRIDA samt egna beräkningar

Att NSD:s resultat är mindre positiva än utredningens betyder att andelen delägare som vinner på förslaget blir lägre. Enligt utredningen kommer omkring 80 procent bli vinnare sett till hur gränobeloppen förändras. Enligt NSD:s analys är den andelen cirka 10 procentenheter lägre. Hur fördelningen av antalet vinnare och förlorare ser ut framgår av tabell 3, där även en grupp med i princip oförändrade gränobelopp (+/- 5 000 kr) anges. Av tabell 3 framgår också att medelvärdet för gränobeloppsförändringen för hela populationen uppgår till drygt 12 000 kr per delägare. Att medianen ligger nästan tre gånger så högt återspeglar att medelvärdet dras ner av att vissa delägare går miste om mycket stora gränobelopp på grund av förslaget att slopa räntan på sparade utrymmen.

¹⁴ Lite drygt 4 700 blanketter hade avvikelser större än 1 procent. En del av dessa hade även andra problem, exempelvis att ägarandelen var uppenbart felaktig eller att både förenklingsregeln och huvudregeln hade använts på samma blankett. Totalt sett har de kriterier vi tillämpat exkluderat 20 300 blanketter av totalt 572 400. Sett till antalet delägare har 16 600 av totalt 520 000 delägare gallrats från materialet.

NSD
N Ä R I N G S L I V E T S
S K A T T E -
D E L E G A T I O N

Tabell 3. Vinnare och förlorare på förslaget

	Totalt förändrat gränsbelopp (mdkr)	Antal unika delägare	Förändrat gränsbelopp, genomsnitt (kr)	Förändrat gränsbelopp, median (kr)
Totalt	6	504 641	12 365	35 410
varav förlorare	-31	105 898	-296 173	-106 588
varav oförändrat*	0	37 876	163	417
varav vinnare	38	360 867	104 187	55 139

Källa: FRIDA samt egna beräkningar.

* Gruppen med oförändrat värde har definierats som att gränsbeloppet inte förändras med mer än 5 000 kr.

Mot bakgrund av de beskrivna skillnaderna i resultaten anser NSD att utredningens slutsatser kring gränsbeloppen behöver granskas närmare. Hur stora dessa effekter blir och i vilken riktning de går är naturligtvis helt avgörande för att bedöma om förslaget innebär förbättrade villkor för fåmansföretagare eller inte. Vidare påverkar gränsbeloppen de statsfinansiella kostnaderna. Resultaten indikerar att dessa kan bli lägre än vad utredningen kommit fram till, vilket i så fall skulle öka utrymmet för ytterligare förbättringar av förslaget.

Om hur incitamenten till att anställa kan komma att påverkas

Utredningen bedömer att incitamenten till att anställa kommer att stärkas genom förslaget (s. 554). Detta motiveras utifrån att de slojade löne- och kapitalandelskraven kommer att möjliggöra för fler delägare att beräkna ett lönebaserat utrymme. I detta sammanhang konstaterar utredningen också att delägare som idag endast har ett lönebaserat utrymme beräknat på egen lön inte kommer ha det med förslaget. NSD instämmer delvis med dessa bedömningar, men anser att bilden är mer komplex.

I de fall där ett lönebaserat utrymme endast beror på delägarnas egna löner kan det ifrågasättas eftersom ingen risk då har tagits genom att anställa andra personer. Dessutom beror då företagets värdeskapande, utöver kapitalinsatserna, uteslutande på delägarnas egna arbetsinsatser. Samtidigt finns situationer där alla delägare inte uppbär lön från företaget. I sådana fall ger en nyanställning inte nödvändigtvis ett tillskott i gränsbelopp för den enskilde delägaren, vilket vore oönskat och en försämring jämfört med nuvarande huvudregel.

För att undersöka hur vanligt det skulle bli att en nyanställning inte genererar ett tillskott i gränsbelopp har NSD analyserat blanketter där uppgift finns om företagets löneunderlag (tabell 3).¹⁵ Konkret studerades en situation där den ursprungliga lönesumman ökades med 420 000 kronor, vilket motsvarar anställningen av en person som tjänar 35 000 kr i månaden. Resultatet visade att 89 procent av blanketterna då skulle få ett tillskott. Att förslaget bibehåller incitament till att genomföra en anställning för nästan nio av tio delägare, sett till hur gränsbeloppen påverkas, indikerar att detta problem är relativt begränsat till sin omfattning. Samtidigt är det inte obefintligt och man ska vara medveten om att delägare som idag har ett lönebaserat utrymme, men relativt små ägarandelar kommer att få lägre

¹⁵ Analysen omfattade cirka 95 000 blanketter. 89 000 av dessa var blanketter där huvudregeln hade använts. Resterande 6 000 var blanketter med förenklingsregeln. Att även blanketter med förenklingsregeln kunde inkluderas berodde på att någon annan delägare hade angett ett löneunderlag för dessa bolag.

NSD
N Ä R I N G S L I V E T S
S K A T T E -
D E L E G A T I O N

gränsbelopp med förslaget, även i sådana fall där incitament till att genomföra en anställning bibehålls på marginalen. Av den anledningen är det viktigt att, som tidigare nämnts, Finansdepartementet i den fortsatta beredningen föreslår åtgärder som lindrar eller undanröjer icke önskvärda effekter av schablonlöneavdraget.

Tabell 3. Andel som får tillskott i gränsbelopp vid nyanställning

	Antal blanketter	Andel med tillskott (%)	Andel utan tillskott (%)
Totalt	94 748	89	11
varav förenklingsregel	5 613	58	42
varav huvudregel	89 135	91	9

Källa: FRIDA samt egna beräkningar

Om kapitalförsörjning

NSD anser att konsekvensanalysen borde ha behandlat frågan om mindre företags kapitalförsörjning mer ingående. Utredningen bedömer att den förändrade beräkningsmodellen och de föreslagna kortare tidsgränserna kan leda till minskad kapitalinlåsning. Detta skulle i sin tur kunna främja kapitalförsörjningen till mindre bolag. Under förutsättning att den ändrade beräkningsmodellen faktiskt leder till ökade gränsbelopp och därmed lättnader i beskattningen delar NSD bilden att båda dessa åtgärder har viss potential att minska kapitalinlåsningen och underlätta kapitalförsörjningen till små och medelstora bolag.

Mot bakgrund av de stora problem som mindre bolag möter när de söker extern finansiering, vilka beskrivs i ett särskilt yttrande till betänkandet, anser NSD dock att ytterligare åtgärder är nödvändiga. Bland annat bör lättnader genomföras i avdragsbegränsningarna för vinstandelslån. NSD står bakom uppfattningen som framförs i det särskilda yttrandet. Ett förslag till hur avdragsförbudet för vinstandelsränta till andelsägare som är juridiska personer skulle kunna slopas eller begränsas bör tas fram. En sådan åtgärd skulle, enligt NSD:s bedömning, bidra till en förbättrad kapitalförsörjning.

NÄRINGSGLIVETS SKATTEDELEGATION

Johan Fall

Katarina Bartels

Oscar Brissle

Fredrik Carlgren

Richard Hellenius